

Finansdepartementet
Postboks 8008 – Dep.
0030 OSLO

Dato: 28.05.03
Vår ref.: 2003/00260
NØA/SR

Deres ref.:

Forslag til endret regelverk for omdanning og lukking av foretakspensjon

Lov om foretakspensjon inneholder ingen særskilt regulering av sykmeldte og uføre ved omdanning og eventuell lukking av en ordning etter lov om foretakspensjon. Også for pensjonister er ordlyden i loven mangelfull.

Det har neppe vært intensjonen med loven at grupper av medlemmer kan falle utenfor forsikringsdekningen ved en omdanning og eventuell lukking av en kollektiv pensjonsordning. Sykmeldte og uføre kan imidlertid ikke meldes ut av en ytelsesbasert kollektiv pensjonsordning. Samtidig kan ikke sykmeldte og uføre uten videre bli medlem av nye ordninger. Dersom en ytelsesbasert pensjonsordning omdannes til en innskuddsbasert pensjonsordning (engangsbetalt alderspensjon eller innskuddspensjon) med tilhørende risikodekninger, vil sykmeldte og uføre ikke bli tatt opp i den nye risikoordningen, dersom det opprettes slik.

FNH foreslår derfor at lov om foretakspensjon endres slik at opprinnelig ordning videreføres for sykmeldte og uførepensjonister. FNH foreslår også at loven regulerer hva som skal skje ved en eventuell friskmelding etter omdanningstidspunktet.

Vedlagt er et internt notat som angir konkrete forslag til lovendringer, og som samtidig gir en mer utfyllende diskusjon og begrunnelse for forslagene til lovendring.

FNH vil samtidig minne om at Finansdepartementet i to brev, begge datert 08.07.02. har sagt de vil vurdere lovendringer og forskriftsendringer når det gjelder regler for administrasjonsreserver ved opphør som ikke skyldes konkurs og i situasjoner der det utstedes et stort antall fripoliser, oppdekking av manglende premiereserve ved omdanning fra en ytelsesbasert ordning, regulering av pensjoner under utbetaling og reglene for uførepensjon i forhold til attføring. FNH mener at uavklarte spørsmål i lov om foretakspensjon, og ikke minst nevnte sak om administrasjonsreserver bør prioriteres i Finansdepartementets arbeid.

Med vennlig hilsen
FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON
Næringsøkonomisk avdeling

Sissel Rødevand
Sjefaktuar liv

Til : FUAL
Fra : LOF/LOI-arbeidsgruppen
Dato : 12.03.03

OMDANNING OG LUKKING AV FORETAKSPENSJON

Lov om foretakspensjon inneholder ingen særskilt regulering av sykmeldte og uføre ved omdanning og eventuell lukking av en ordning etter lov om foretakspensjon. Også for pensjonister er ordlyden i loven mangelfull. Loven sikrer dermed ikke disse gruppene tilstrekkelig i en omdanningsprosess.

Ved omdanning regulerer lov om foretakspensjon overføring av premiefond til innskuddsfond. Det er ikke angitt regler som tilsier at premiefond kan overføres dersom det samtidig skjer en lukking.

Arbeidsgruppen har vurdert om hensiktsmessige løsninger kan oppnås uten at loven endres, for eksempel i en bransjestandard, men det synes ikke mulig. Arbeidsgruppen foreslår derfor at det rettes en henvendelse til myndighetene med forslag til endring i loven.

Bakgrunn for forslaget

Det har neppe vært intensjonen med loven at grupper av medlemmer kan falle utenfor forsikringsdekningen ved en omdanning og eventuell lukking av en kollektiv pensjonsordning. Sykmeldte og uføre kan imidlertid ikke meldes ut av en ytelsesbasert kollektiv pensjonsordning. Samtidig kan ikke sykmeldte og uføre uten videre bli medlem av nye ordninger. Dersom en ytelsesbasert pensjonsordning omdannes til en innskuddsbasert pensjonsordning (engangsbetalt alderspensjon eller innskuddspensjon) med tilhørende risikodekninger, vil sykmeldte og uføre ikke bli tatt opp i den nye risikoordningen, dersom det opprettes slik.

En løsning på problemet kunne vært at den institusjonen som overtar ny ordning er pliktig til å sikre at sykmeldte og uføre blir dekket på lik linje med andre medlemmer. Ved en omdanning til innskuddsbasert pensjon vil det imidlertid skje en rekke endringer. Risikoytelsene vil med stor sannsynlighet bli gjort om fra ytelser med fripoliserettigheter til ytelser uten fripoliserettigheter, hvor det kun betales årlig risikopremie, eller noen av risikodekningen vil utgå. Samtidig vil alderspensjonen kunne opprettes i en institusjon som ikke er et forsikringsselskap når den nye ordningen er innskuddspensjon. En slik institusjon vil ikke kunne tilby risikoytelser.

For uføre vil det gjerne gjelde et premiefritak. Premiefritaket vil gjelde betaling av premie til den gamle ordningen, og vil ikke uten videre kunne konverteres til et premiefritak for en helt annen forsikringstype, der særlig alderspensjon bestemmes annerledes. For uføre må derfor opprinnelig ytelse opprettholdes.

Løsningen har også en svakhet ved at forskjellige institusjoner har forskjellig krav til reserveavsetninger, og overføring av reserver for sykmeldte og uføre kan bli et konflikttema.

En alternativ løsning er å la ordningen fortsette for sykmeldte og uføre ved en omdanning og eventuelt lukking. Selv om foretaket har valgt en omdanning, må det da likevel opprettholde den gamle ordningen for sykmeldte og uføre, samt betale premie for de sykmeldte og delvis uføre. Dette kan virke lite gunstig for foretaket, som gjerne ikke ønsker å ha flere pensjonsordninger å måtte forholde seg til enn det som strengt tatt er nødvendig. Ivaretagelsen av rettighetene til sykmeldte og uføre må imidlertid være viktigst i en slik sammenheng, og ikke hvorvidt foretaket ønsker å skifte pensjonsordning.

Dersom sykmeldte og uføre får bli igjen i gammel ordning, forutsettes det at de ikke tas opp i den nye ordningen. Tilsvarende som omdanningsreglene i lov om foretakspensjon overstyrer opptaksreglene for ordninger etter lov om innskuddspensjon i dag dersom det velges en form for lukking, vil eventuelle regler for sykmeldte og uføre også overstyre opptaksreglene for innskuddspensjon.

Ved videreføring av gammel ordning må det likevel tas hensyn til at personer kan bli friskmeldte. Ved friskmelding bør de behandles som om omdanningen og eventuelt lukkingen for dem skjer på friskmeldingstidspunktet. (Dersom den friskmeldte ikke lenger er ansatt hos forsikringstaker, meldes vedkommende ut av ordningen.)

Det ser dermed ut som den sistnevnte løsningen er den som i størst mulig grad kan ivareta rettighetene til sykmeldte og uføre ved en omdanning av en foretakspensjon.

I flere pensjonsordninger er det avtalt en regulering av pensjoner under utbetaling (utover avkastning på premiereserven). Reguleringen er gjerne i takt med folketrygdens grunnbeløp (G) eller konsumprisindeksen. Lov om foretakspensjon setter et øvre tak på reguleringen til G. Ved en omdanning reiser spørsmålet seg om hvordan denne reguleringen skal sikres dersom det utstedes fripoliser også på pensjoner under utbetaling (alders- og etterlattepensjon). Det vil være enklest for foretaket om pensjonistene kunne bli stående i den opprinnelige ordningen.

For pensjonsordninger med få pensjonister og ingen uføre, der pensjonistene ikke har egen avtale om regulering av pensjonen, vil det for foretaket ofte virke enklest om det

ble utstedt fripoliser for pensjonistene ved omdanning. På den måten slipper foretaket å forholde seg til gammel og ny ordning til enhver tid.

Det bør derfor vurderes i hvert tilfelle, ut fra om det er sykmeldte og uføre i ordningen og ut fra om det er avtale om pensjonsregulering eller ikke, hvorvidt gammel ordning skal opprettholdes eller om ytelsene etter pensjonsplanen kan sikres på annen måte.

Loven angir i dag at premiefond kan flyttes til innskuddsfond ved en omdanning. I de tilfellene det skjer en lukking av den ytelsesbaserte ordningen er det ikke åpnet for tilsvarende overføring. Dette kan virke urimelig, og det foreslås endringer i regelverket på dette punkt, slik at premiefondet blir fordelt mellom gammel og ny ordning.

Nedenfor er det gitt forslag til lovendringer der disse forhold er tatt hensyn til.

Forslag til endring i lov om foretakspensjon

1. Forslag til lovendring vedrørende omdanning fra en ytelsesordning til en engangsbetalt ordning

§ 15-5 (forslag til nytt tredje ledd, nåværende tredje ledd blir fjerde ledd):
Ved omdanningen skal det utstedes fripoliser for aktive medlemmer etter §§ 4-7 til 4-9. For medlemmer som er sykmeldte, alders-, uføre-, og etterlattepensjonister, videreføres den opprinnelige pensjonsplanen. Sykmeldte og uføre går over til engangsbetalt alderspensjon ved friskmelding, og det skal samtidig utstedes fripolise etter §§ 4-7 til 4-9.

§ 15-5 (dagens femte ledd, foreslås endret til sjette ledd):
Ved opprettelse av ordning med engangsbetalt alderspensjon kan foretaket velge å videreføre ytelsesbasert foretakspensjonsordning for arbeidstakere som er medlem av denne ordningen på tidspunktet for opprettelsen. Arbeidstakere skal kunne velge å gå over til ny ordning med engangsbetalt alderspensjon. Den videreførte ordningen kan ikke endres slik at utformingen av rett til alderspensjon, uførepensjon og etterlattepensjon i de to ordningene gir ytelser som står i et mindre rimelig forhold til hverandre enn på tidspunktet for opprettelse av ny ordning. § 15-5 tredje ledd, første og annet punktum, gjelder tilsvarende. Sykmeldte og uføre kan ved friskmelding velge å videreføre den opprinnelige pensjonsplanen.

§ 15-5 (gammelt sjette ledd, foreslås endret til syvende ledd):
Foretaket kan velge å kun videreføre ytelsesbasert foretakspensjonsordning for arbeidstakere som er medlem av ordningen på tidspunktet for opprettelse av ny

foretakspensjonsordning med engangsbetalt alderspensjon, og som da har 15 år eller mindre igjen til oppnådd pensjonsalder. Ved slik videreføring av foretakspensjonsordning, omfattes ikke disse arbeidstakerne av femte ledd annet punktum. Femte ledd tredje punktum gjelder tilsvarende. § 15-5 tredje ledd, første og annet punktum, gjelder tilsvarende. Sykmeldte og uføre skal ved friskmelding videreføre den opprinnelige pensjonsplanen dersom det på dette tidspunkt er 15 år eller mindre igjen til pensjonsalder.

Kommentar:

Dersom en sykmeldt/ufør har mindre enn 15 år til pensjonsalder ved friskmelding, vil enkelte kunne tape mye ved overgang til en innskuddspensjonsordning. Dette kommer av at det vanligvis er slik at den beste opptjeningstiden i en innskuddspensjonsordning skjer før medlemmet fyller 52 år. Ved overgang etter dette tidspunktet vil den sykmeldte/uføre bare være med i innskuddspensjonsordningen under perioden med svakest opptjening i ordningen. Dette kan medvirke til at sykmeldte/uføre eldre enn 52 år ikke ønsker å friskmeldes. Legges derimot friskmeldingstidspunktet, og ikke omdanningstidspunktet til grunn, vil den sykmeldte/uføre eldre enn 52 år ved friskmelding bli stående i den opprinnelige ordningen.

Med uføre menes, som i resten av loven, både helt og delvis uføre. Ved friskmelding skal forstås 100 % friskmelding.

2. Forslag til lovendring vedrørende håndtering av pensjonsrettigheter ved omdanning fra en ytelsesbasert ordning eller en ordning med engangsbetalt alderspensjon til innskuddspensjon

§ 15-6 (første ledd)

Det foreslås at siste setning utgår og blir nytt siste ledd:

Premiefond knyttet til pensjonsordningen kan overføres som innskuddsfond for den nye pensjonsordningen ved omdanning. Ved lukking skal en andel av premiefondet beholdes for medlemmer som viderefører opprinnelig pensjonsplan. Andelen beregnes tilsvarende som etter § 15-3 (3).

Kommentar:

Det har blitt vurdert alternative måter å beregne andelen som skal beholdes i den lukkede ordningen. Andelen kan beregnes i forhold til premiereserven, i forhold til seneste års premie, eller loven kan la vær å angi hvordan andelen skal beregnes. Det er fordeler og ulemper knyttet til de ulike alternativene.

De fleste modellene har den ulempen at premien som skal betales etter omdanningen vil kunne være bygget opp etter svært forskjellig prinsipp i ytelsesordningen og innskuddsordningen.

Fordelen med å beregne andelen i forhold til premiereserve, i motsetning til å benytte opphørsregelen, er at det da ikke blir en skjevfordeling av premiefondet i forhold til den premien som er ment dekket ved fordelingen beskrevet i opphørsregelen. Ulempen er at andelen for personer nær pensjonsalder blir større enn etter opphørsregelen.

Fordelen med å benytte seneste års premie er at det er en svært enkel beregningsmetode, hvor dataene er lett tilgjengelig. Ulempen er at i en periode etter overgang til linearitet kan enkelte personer ha en opptjent pensjon som er høyere enn lineært opptjent pensjon, noe som fører til lav premie. Premien i ytelsesordningen vil ikke stå i forhold til det innskuddet som blir betalt for medlemmet i innskuddsordningen.

Å benytte opphørsregelen for beregning av andel av premiefond har den fordelen at loven da kun vil ha ett prinsipp for beregning ved fordeling av premiefond. Dette vil gjøre det lettere både for ansatte i forsikringsselskap og kunder å være orientert om prinsippet. Regelen er dessuten laget for å forhindre den type uheldig fordeling som er nevnt over, og som kan oppstå dersom kun seneste års premie benyttes. Heller ikke ved denne beregningsmodellen vil imidlertid premien i ytelsesordningen stå i forhold til det innskuddet som blir betalt for medlemmet i innskuddsordningen

Det at loven ikke skal inneholde en beregningsmetode vil kunne føre til mange forskjellige beregningsmodeller.

Ved valget av modell har enkelthet i forhold til resten av loven, og fordelene med kun å benytte ett prinsipp for fordeling av premiefond, blitt vektlagt.

§ 15-6 (forslag til nytt andre ledd):

Ved omdanningen skal det utstedes fripoliser for aktive medlemmer etter §§ 4-7 til 4-9. For medlemmer som er sykmeldte, alders-, uføre- og etterlattepensjonister, videreføres den opprinnelige pensjonsplanen. Sykmeldte og uføre går over til innskuddspensjon ved friskmelding, og det skal samtidige utstedes etter §§ 4-7 til 4-9.

Kommentar:

Premiefondet kan ikke overføres før lineære fripoliser er dekket, jf. § 16-2 (21) og brev til FNH av 08.07.02 der Finansdepartementet angir at manglende premiereserve skal dekkes fra premiefondet før overgang til innskuddspensjonsordning fra en ordning som er tilpasset LOF (dvs. senest 2003). Finansdepartementet uttaler at de vil utarbeide utkast til endringsforskrift om lov for å gjøre denne regelen uttrykkelig.

Krav til dekning av lineær fripolise gjelder både for de som blir med i ny ordning og de som blir igjen i gammel.

3. Forslag til lovendring vedrørende håndtering av pensjonsrettigheter for pensjonister, sykmeldte og aktive ved lukking av en ytelsesbasert pensjonsordning

§ 15-6 (dagens andre ledd, foreslås endret til tredje ledd):

Foretaket kan velge å kun videreføre ytelsesbasert foretakspensjonsordning for arbeidstakere som er medlem av denne ordningen på tidspunktet for opprettelse av ny innskuddspensjonsordning. Arbeidstakere skal kunne velge å gå over til ny innskuddspensjonsordning. § 15-5 sjette ledd tredje punktum gjelder tilsvarende. For medlemmer som velger å gå over i ny ordning utstedes det fripoliser. § 15-6 annet ledd, første og annet punktum, gjelder tilsvarende. Sykmeldte og uføre kan ved friskmelding velge å videreføre den opprinnelige pensjonsplanen.

§ 15-6 (dagens tredje ledd, foreslås endret til fjerde ledd):

Foretaket kan velge å kun videreføre ytelsesbasert foretakspensjonsordning for arbeidstakere som er medlem av innskuddspensjonsordningen, og som da har 15 år eller mindre igjen til oppnådd pensjonsalder. Ved slik videreføring av foretakspensjonsordning, omfattes ikke disse arbeidstakere av annet ledd annet punktum. § 15-5 sjette ledd tredje punktum gjelder tilsvarende. § 15-6 annet ledd, første og annet punktum, gjelder tilsvarende. Sykmeldte og uføre skal ved friskmelding videreføre den opprinnelige pensjonsplanen dersom det på dette tidspunkt er 15 år eller mindre igjen til pensjonsalder.